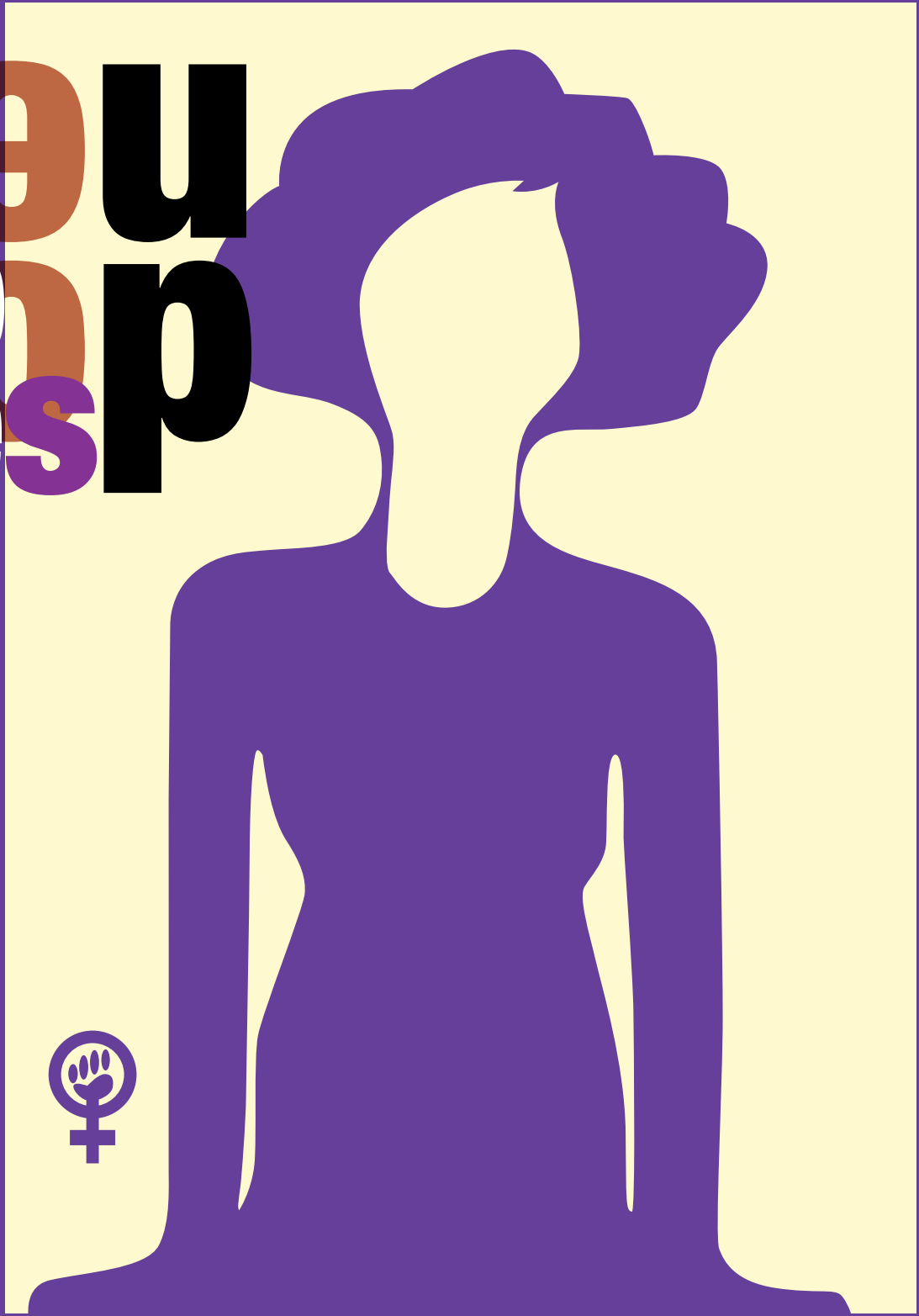

**Seu
do
nes** **sp**

1^a jornada de dones del baix llobregat

40 ANYS DE FEMINISMES

8 DE MARÇ: DEFENSEM ELS DRETS DE LES DONES!

Aquest 8 de març de 2017, per tal de commemorar el **Dia Internacional de les Dones**, l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat i el teixit associatiu de les dones de la ciutat duran a terme diverses accions i activitats obertes a la ciutat que podreu trobar a la programació. Entre els actes previstos per aquest 2017, destaquen la **projecció de la pel·lícula "Figuras Ocultas"**-sobre les vides de 3 científiques afroamericanes de la NASA que van canviar el curs de la història- el **9 de març a les 18h als Cinemes Can Castellet**; i l'**Acte central** d'homenatge a les dones vinculades a les tecnologies de la informació i la comunicació que tindrà lloc el **8 de març a les 18,30h a Can Massallera**. ■

ESTIRANT EL FIL DE LA COEDUCACIÓ

Amb l'objectiu de continuar impulsant la coeducació a la ciutat, aquest mes de febrer s'han realitzat **4 tallers sobre coeducació i identitat de gènere a l'Escola La Parellada** amb l'alumnat de 3r i 4t de primària a càrrec de les educadores de la cooperativa Fil a l'agulla. Alhora, s'han continuat les **trobades de professionals de l'àmbit de l'educació no formal** per tal de crear una xarxa local de coeducació. ■

Sumari

02. 8 de març: Defensem els drets de les dones!. Polítiques d'igualtat per raó d'orientació sexual i identitat de gènere. Estirant el fil de la coeducació. Curs on line: feminisme(s) per a principiants
03. 8 de març, Dia Internacional de les Dones. El gran repte d'aconseguir la igualtat real: la igualtat de drets i la igualtat d'oportunitats
04. Construint la democràcia
05. Maria-Mercè Marçal: poesia i feminisme a la segona meitat del segle XX
- 06-07. De la igualtat d'oportunitats als canvis estructurals: necessitem un gran pacte de gènere
08. El 1978 neix a la Casa de Cultura de Sant Boi de Llobregat la Coordinadora Feminista del Baix Llobregat
09. El Centre de Planificació Familiar del Prat de Llobregat, un referent de salut social per a les dones, pioner a Espanya per les seves característiques
10. L'Associació de Dones de Sant Boi, pionera a la ciutat en la defensa dels drets de les dones
11. 25 de novembre, Dia Internacional contra la Violència Masclista

POLÍTIQUES D'IGUALTAT PER RAÓ D'ORIENTACIÓ SEXUAL I IDENTITAT DE GÈNERE

Les polítiques locals LGTB comencen a caminar a Sant Boi. Durant el mes de març començarà la **campanya de sensibilització sobre la diversitat d'orientació sexual i d'identitat de gènere i el diagnòstic participat sobre les realitats de les persones Lesbianes, Gais, Trans i Bisexuals** de la ciutat. La informació recollida sobre la realitat local ens ha de portar a definir projectes i accions concretes que ens permetin avançar en la prevenció de la discriminació i en la millora de la vida quotidiana de les persones LGTB. ■

CURS ON LINE: FEMINISME(S) PER A PRINCIPIANTS

Coincidint amb el mes de març, des del Centre de Recursos i Documentació de les Dones s'està realitzant el **curs on line "Feminisme(s) per a principiants"** a càrrec de les companyes del projecte Ulleres per esquerrans que ens permetrà endinsar-nos en el món de les diverses corrents del moviment feminista per entendre millor el món on vivim i com s'han produït els canvis que ens permeten parlar avui d'igualtat formal entre homes i dones. ■

8 DE MARÇ. DIA INTERNACIONAL DE LES DONES

EL GRAN REPTE D'ACONSEGUIR LA IGUALTAT REAL:

LA IGUALTAT DE DRETS I LA IGUALTAT D'OPORTUNITATS

Cada any commemorem el **8 de març** una data significativa en la lluita dels drets de les dones i en el repte d'aconseguir la igualtat entre dones i homes.

L'any 1911, **Clara Zetkin** va proposar instaurar aquest dia per recordar i visibilitzar les greus discriminacions que patien les dones, discriminacions legitimades per les institucions amb un marc legal que les emparava. **Zetkin** va triar-lo en homenatge a les 142 treballadores que, l'any 1911, havien perdut la vida en un incendi, mentre reivindicaven millores laborals, a una fàbrica tèxtil de Nova York.

Els **drets de les dones** han estat fruit d'una lluita permanent de moltes dones, conegudes o anònimes i amb més o menys reconeixement històric. El 8 de març, ha servit per reivindicar el sufragi femení i els drets polítics, per reivindicar la pau, per reclamar lleis contra la violència masclista, per visibilitzar la feina de la cura no remunerada, per denunciar la bretxa salarial entre homes i dones (...). I és veritat que, els esforços de **Zetkin** i de tantes altres dones, han fet que les coses hagin canviat molt durant aquests anys, i el que va néixer com el Dia de la Dona Treballadora ha anat guanyant importància i adquirint dimensió internacional, fins a consolidar-se com el dia en què tots i totes celebrem les fites assolides, reivindicuem la necessitat de continuar treballant, i denunciem els

MALGRAT ELS ANYS DE LLUITES I D'AVENÇOS, ENCARA EL GRAN REPTE ÉS ACONSEGUIR LA IGUALTAT REAL ENTRE DONES I HOMES; IGUALTAT DE DRETS I IGUALTAT D'OPORTUNITATS

retrocessos que ens està tocant viure, com el clar exemple de la despenalització de la violència masclista i domèstica a Rússia. S'han fet avenços molt importants, sobretot en el terreny formal però a dia d'avui sabem que, tot i que és imprescindible, no és suficient. I seguim tenint el gran repte d'aconseguir la igualtat real entre dones i homes; **igualtat de drets i igualtat d'oportunitats**, perquè és sobretot en situacions adverses quan ens adonem de les discriminacions a les que continuem sotmeses les dones (la precarietat laboral, la doble presència, la manca de disposició de temps, la invisibilització...). Per això, com cada any des de l'Ajuntament de Sant Boi commemorem el **8 de març** i fem nostres les reivindicacions del **Dia Internacional de totes les Dones**. ■

Laura Solís González

Tinenta d'alcaldia d'Igualtat i Drets Socials
Regidora d'Igualtat de Gènere i Usos Socials del Temps

La Tinenta d'alcaldia d'Igualtat i Drets Socials, Laura Solís i l'Alcaldesa Lluïsa Moret, al concert de presentació del CD Veus contra la Violència Masclista el 20 de novembre de 2016 en el marc de la campanya Això No és Amor.

CONSTRUÏT

LA DEMOCRÀCIA

En aquesta pàgina hem volgut fer una mirada enrere en el darrer mig segle d'història del nostre país i recuperar el paper, de vegades silenciats, de les dones en la construcció democràtica després de la dictadura. Isabel Segura Soriano, historiadora, especialitzada en història de les dones i feminismes ens presenta a continuació aquesta mirada històrica a partir sobretot de les primeres Jornades Catalanes de la Dona celebrades el 1976.

En el procés de transició política, iniciat després de la mort del General Franco el 1975, les dones van voler participar en la construcció de la nova societat democràtica i van contribuir, amb les seves aportacions teòriques i el seu activisme, a ampliar els estrets marges d'allò que, fins al moment, es considerava política. Amb les seves intervencions, tant individuals com col·lectives, han aconseguit situar a les agendes polítiques temes que, fins a aquell moment, havien quedat relegats a l'àmbit privat, i han aconseguit ampliar els drets civils, els drets socials.

Els quaranta anys de dictadura franquista, havien condemnat les dones a la submissió i a la discriminació. En els imaginaris col·lectius, la discriminació s'havia establert com a pràctica de relació que envaïa totes les esferes de la vida íntima i col·lectiva. Els grups de dones van fer-ho públic, van

DENÚNCIA DE LLEIS I PRÀCTIQUES QUE DISCRIMINAVEN LES DONES, CREACIÓ D'ESPAIS PROPIS, I CONSIDERAR D'INTERÈS COL·LECTIU TEMES QUE FORMAVEN PART DE L'ÀMBIT PRIVAT, VAN SER ELS EIXOS CENTRALS DE LES LLUITES DE LES DONES DELS ANYS 70

posar-ho en evidència i van alertar que si es volia construir una societat democràtica, calia iniciar una transformació radical per tal d'eliminar-les i establir un nou pacte social. El primer pas, va ser la denúncia col·lectiva que es va fer pública a les Jornades Catalanes de la Dona, celebrades al Paraninfo de la Universitat de Barcelona el maig de 1976. A la denúncia de lleis i pràctiques que discriminaven les dones, seguí l'exigència de contemplar temes que abans havien estat considerats de l'àmbit privat, per passar a ser considerats temes d'interès col·lectiu.

El primer resultat i el més immediat de les Jornades Catalanes de la Dona va ser la creació d'espais propis, d'espais sexuats en femení. Van aparèixer bars i llibreries, editorials i centres de recerca de dones a les universitats, associacions, cases i casals. En definitiva, espais d'intercanvi, de relació, de coneixement, de creació.

Isabel Segura. Fotografia de Mariona Colom Segura

En paral·lel a la creació d'espais propis i de nous rituals d'ocupació de carrers i places —manifestacions i actes per celebrar el dia internacional de les dones...—, vingué l'exigència del dret al propi cos i a una sexualitat lliure. El dret a la lliure disposició del propi cos implicava la reivindicació de tot un seguit de drets —sexualitat lliure, maternitat lliure i desitjada, educació afectiva i sexual, legalització dels anticonceptius, dret a l'avortament...—, que implicaven un canvi social que afectava les capes més profundes, més estructurals.

És així com el lema "Allò que és personal és polític" esdevingué més que una consigna i es transformà en una línia de pensament que desemascarava mites i donava dimensió pública a uns temes que es volien mantenir dins l'àmbit personal.

Les reivindicacions i els moviments de dones s'inscrivien, en la dècada dels setanta, en la lluita per la democràcia i els drets humans, però exigiren una democràcia implicada en les necessitats humanes. No n'hi havia prou de tenir institucions de govern democràtiques, calia democratitzar tots els nivells socials i, per això, van proposar un canvi d'escala de manera que les necessitats de la vida quotidiana fossin incorporades a les agendes polítiques de partits i institucions de govern.

D'ençà de finals dels anys seixanta, esclataren en diverses ciutats catalanes tot un seguit d'accions que conformaven un moviment adreçat a aconseguir serveis públics bàsics per millorar les condicions de vida als barris i el benestar de les persones que els habitaven. Molt sovint les dones van ser les iniciadores i les capdavanteres de campanyes relacionades amb les reivindicacions de tot allò que afectava la vida quotidiana: serveis, habitatge, planificació urbanística, seguretat. Les dones, pels seus rols d'agent reproductiu, productiu i de gestió comunitària —tres activitats interrelacionades— han estat protagonistes de la història més recent i han contribuït a fer de l'espai urbà una ciutat més habitable, un espai per a la relació. ■

MARIA-MERCÈ MARÇAL: POESIA I FEMINISME

A LA SEGONA MEITAT DEL SEGLE XX

**A l'atzar agraeixo tres dons: haver nascut dona,
de classe baixa i nació oprimida.
I el tèrbol atzur de ser tres voltes rebel.**

L'obra poètica de Maria-Mercè Marçal (1952-1998) s'obre amb aquesta coneguda divisa inicial amb la qual l'autora marca els seus eixos identitaris, tres ferides obertes que es troben a l'origen de tota la seva obra. Els versos de Marçal aconseguiren traslladar un clam contra la societat opressiva i masclista heretada després de quasi quatre dècades de dictadura franquista. Moltes persones es feren seves les reivindicacions: la divisa marçaliana aparegué pintada en portalades, parets i bancs de parcs arreu de Catalunya i el seu poema "Vuit de març" es repartí i cantà col·lectivament en més d'una manifestació. Amb aquesta introducció **Caterina Riba** ens convida a conèixer la seva obra.

Marçal es formà a l'escola franquista, segregada per sexes i en castellà, i començà els estudis universitaris els anys 70. Tenia vinculació amb Sant Boi de Llobregat, on va donar classes de català. Se sumà a tota mena de mobilitzacions contra el règim franquista i abraçà la causa feminista, que ja no abandonà. La seva obra poètica fou també un espai de reivindicació complex i subtil on l'autora desemmascara diverses estratègies discursives que col·laboren a sustentar una societat patriarcal.

Una d'aquestes estratègies consisteix a fer una dissecció minuciosa de la interpretació oficial de determinats personatges femenins. La figura de la bruixa n'és un clar exemple. Marçal reivindica les bruixes en tant que dones indòcils i rebels, maltractades injustament per la societat androcèntrica a causa de la seva negativa a subordinar-se a l'ordre establert. Vegem-ne un fragment:

Hereves de les dones
que cremaren ahir
farem una foguera
amb l'estrall i la por.
Hi acudiran les bruixes
de totes les edats.

Altres figures que reinterpretava són Eva, la temptadora, que és transformada en els seus versos en una dona valenta i amb criteri propi, o la dona de Lot, que, de tafanera passa a curiosa i decidida, una dona que «donà la vida només per un esguard».

D'altra banda, Marçal inaugura en la literatura catalana temàtiques específicament femenines que elabora poèticament en diversos reculls, concretament la maternitat i l'amor entre dones. Separada del seu marit, es quedà embarassada i l'any 1980 donà llum a una nena, a la qual

decidí educar com a mare soltera. En la crònica poètica d'aquesta experiència, Marçal en planteja una visió trenca-dora d'acord amb les veus que s'alçaren a partir dels anys setanta i que reclamaven el dret de la dona a decidir sobre el seu cos. Un dels aspectes més sorprenents del tractament d'aquesta qüestió és el fet que converteixi la possibilitat d'avortar en material literari i que expressi en els seus versos l'estira-i-arroña emocional entre la ruda, herba abortiva, i l'Heura, nom que donà a la seva filla. «He desat al calaix la ruda», conclou en un dels seus poemes.

Durant aquest període la poeta començà una relació sentimental amb una altra dona, una vivència que també traslladà al seu projecte poètic. Fou una pionera a l'hora d'introduir l'amor lèsbic a la literatura catalana, fet que la portà a replantejar el concepte de desig i a renovar la imatgeria tradicional, com ocorre en aquesta estrofa:

El teu sexe i el meu són dues boques.
No sents quin bes de rou sobre la molsa!
Quin mossec amb lluors d'ametlla viva!
Quina parla, amb rellent de gorga oberta!
Quin ball, petites llengües sense brida!
Quin secret de congost! Els nostres sexes

La preocupació per la situació de les dones i la seva habilitat en explorar nous territoris fou una constant. Després de la seva mort a causa d'un càncer de pit l'any 1998, es va publicar un recull pòstum, possiblement inacabat, en què l'autora poetitzava per primer cop a les lletres catalanes l'experiència del càncer de pit, una vivència ben arrelada, de nou, al cos femení. ■

Caterina Riba és professora i investigadora. La seva tesi doctoral sobre l'obra poètica de Maria-Mercè Marçal, des d'una perspectiva que combina el gènere i la literatura comparada, va ser guardonada amb el premi Josep Carner de l'Institut d'Estudis Catalans (2013).

Ha publicat diversos estudis sobre l'obra d'aquesta autora i dos llibres:

Maria-Mercè Marçal. *L'escriptura permeable*, (Eumo, 2014)
Cos endins. (Curbet edicions, 2015).

DE LA IGUALTAT D'OPORTUNITATS

ALS CANVIS ESTRUCTURALS: NECESSITEM UN GRAN PACTE DE GÈNERE

Els anys 70 del segle XX el moviment feminista era molt viu. Tot estava per fer: igualtat en les lleis, divorci, avortament, drets sexuals.... Amb l'arribada de la democràcia a les institucions la dècada dels 80 moltes de les dones que lluitaven en associacions i grups feministes van entrar a formar part de les institucions. Assoleixen càrrecs i aquestes institucions es fan seves moltes de les reivindicacions del moviment. Aquest fet de la institucionalització del feminisme ha debilitat el moviment o l'ha diversificat? Ara vivim en una societat complexa amb mirades diferents, però encara no s'ha aconseguit eradicar els valors del patriarcat. Per tant el rol de les institucions es necessari i caldrà definir quines polítiques requereix el nou context social.

Judith Astelarra, sociòloga i pensadora feminista reflexiona en aquest escrit sobre el tema

La incorporació a l'agenda política espanyola de la igualtat de les dones com un tema susceptible de ser abordat a través de polítiques públiques, es va produir a Espanya durant els anys de la transició de la dictadura a la democràcia. Es va tractar d'una demanda externa, principalment del moviment de dones i d'organitzacions feministes, que va ser part d'un procés de reorganització de l'Estat. En aquest sentit la demanda per la igualtat de les dones va formar part d'una agenda política general de democratització de les institucions estatals. La vinculació entre sectors del moviment feminista i els partits d'esquerra amb responsabilitats de govern, primer als ajuntaments i tot seguit al govern central va permetre que la temàtica de gènere formés part de l'activitat legislativa i governamental. El punt de partida en aquest procés va ser l'enfrontament amb un sistema clarament patriarcal, l'herència franquista. El model franquista havia fet perdurar el model decimonònic de sistema de gènere ja gairebé inexistent en els països del nostre entorn europeu.

LA DESIGUALTAT NO EXISTEIX NOMÉS ENTRE ELS HOMES I LES DONES COM A PERSONES, SINÓ QUE FORMA PART DE LA PRÒPIA ESTRUCTURA SOCIAL. SI BÉ LES POLÍTIQUES D'IGUALTAT HAN TINGUT EFECTES MOLT POSITIVS, ENCARA NO S'HAN IMPULSAT POLÍTIQUES QUE CANVIÏN L'ESTRUCTURA BÀSICA DEL SISTEMA DE GÈNERE QUE ÉS LA BASE DE LA DESIGUALTAT.

Els plans d'igualtat, els principals instruments per a l'impuls de les polítiques d'igualtat d'oportunitats

A partir de llavors es van crear els organismes públics que impulsaven les polítiques d'igualtat en tots els nivells de l'Administració, els Instituts de la Dona en el govern central i els autonòmics i les regidories o secretaries als ajuntaments. Els plans d'igualtat es van convertir en el principal instrument per a la seva execució. L'estratègia central d'aquestes polítiques va ser la igualtat d'oportunitats. La discriminació de les dones es definia en termes de la seva absència de l'àmbit públic de gènere, és a dir, de la política, l'economia i la cultura que eren majoritàriament masculins. En l'àmbit públic existien recompenses econòmiques, de prestigi i de poder. Donat que la desigualtat és un concepte comparatiu, s'és desigual en comparació amb algú, la igualtat entre els homes i les dones es buscava equilibrant la presència dels dos gèneres en l'àmbit públic.

Però, després d'algunes dècades de polítiques d'igualtat, s'ha constatat que el problema és més complex perquè respon a una divisió de la societat en àmbits públic i privat, tots dos necessaris per al funcionament social. Les dones estaven absents de l'àmbit públic però estaven presents en el privat, sense el qual la societat no existiria. Però l'àmbit privat no tenia cap tipus de reconeixement. Més encara, la responsabilitat de les dones en l'àmbit privat es convertia en un obstacle per aconseguir la seva igualtat en l'àmbit públic perquè es transformava en la "doble jornada". Això va portar a noves polítiques, com les de conciliació de la vida laboral i familiar.

Aquestes noves polítiques de conciliació s'han traduït en lleis i en polítiques públiques que han fet visible l'àmbit privat, els serveis que es presten i la seva gran rellevància per a la vida econòmica i social. Però, hi ha dos grans problemes: 1.- En primer lloc, encara que es busca que els homes també comparteixin les responsabilitats, la conciliació segueix recaient majoritàriament en les dones. 2.- En segon lloc, aquestes polítiques han continuat tenint com a destinataris les dones, que són les que han de conciliar. No s'ha buscat transformar les característiques dels dos àmbits, per aconseguir una nova forma d'organització social que canviï la dicotomia estructural clàssica entre ells. Això donaria un sentit totalment diferent al que s'entén per conciliació.

La desigualtat forma part de l'estructura social

El problema bàsic és que la desigualtat no existeix només entre els homes i les dones com a persones, sinó que forma part de la pròpia estructura social. Els àmbits socials públic i privat com a àmbits masculí i femení són estructuralment desiguals. Si bé les polítiques d'igualtat han tingut efectes molt positius, avui es constata que encara no s'han impulsat polítiques que canviïn l'estructura bàsica del sistema de gènere que és la base de la desigualtat.

Si es vol resoldre realment la discriminació de les dones, cal canviar l'organització social que li serveix de base i la dicotomia entre les activitats públiques i les privades. Això suposa polítiques públiques de més envergadura i amb objectius més amplis. Suposa, modificar les característiques i la relació

entre món públic i món privat que ha caracteritzat la nostra societat moderna i eliminar la base cultural i política que ha sustentat la jerarquia entre el masculí i el femení. Aquesta profunda tasca de canvi de tota mena, no es produirà només amb la implementació de polítiques públiques; representa una veritable revolució de la societat i de les persones. La societat ha d'organitzar la seva base privada, en especial els serveis produïts en la família, d'una altra manera. Les persones han de modificar radicalment, pel que fa al gènere, les seves idees, les seves maneres d'actuar i els seus valors. Finalment és important destacar que si bé tots els nivells de l'Administració han d'intervenir, per aquest nou tipus de polítiques de canvi estructural l'Administració local és central. Els canvis que seran necessaris es produiran en un context territorial específic amb les seves pròpies característiques i organitzacions. Per exemple, canviar el funcionament de les empreses és crucial, però això no es pot fer per decret, sinó per acords.

És l'Administració local, la més propera a la ciutadania i a les seves organitzacions econòmiques, culturals i socials, qui té més possibilitats d'impulsar els acords entre els diferents sectors involucrats. Només allà serà possible que les noves polítiques públiques no siguin només mesures estatals, sinó que la seva implementació formi part d'un entramat d'actuació més ampli que no involucri només l'Administració. Perquè es requereix un nou gran pacte de gènere, entre persones però també entre organitzacions i, sobretot, canvis estructurals que ho facin possible. ■

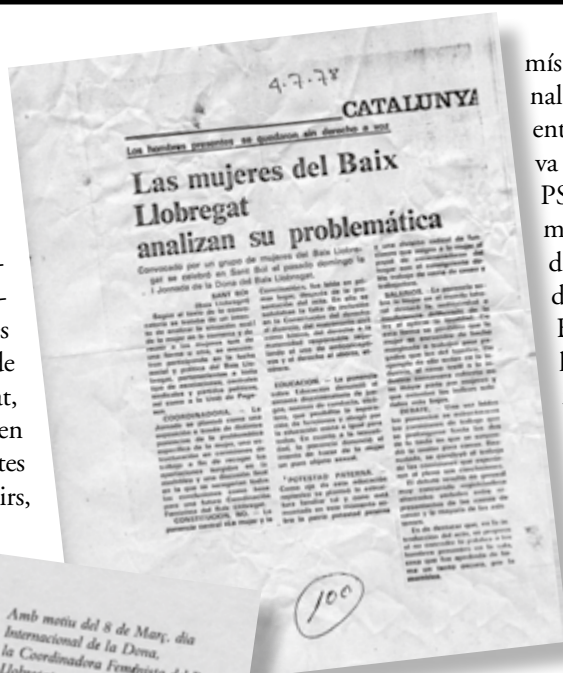
EL 1978 NEIX A LA CASA DE CULTURA DE SANT BOI LA COORDINADORA FEMINISTA DEL BAIX LLOBREGAT

Als anys cinquanta, la praxi quotidiana de les nostres mares responia a una llarga seqüència de treball: compaginaven la feina laboral externa amb la domèstica amb més de 10 hores diàries. Poques cases disposaven d'electrodomèstics, per tant el cap de setmana, reduït al diumenge, s'invertia en fer bugades, netejar, atendre la canalla. A l'escola, mentre els nostres germans i cosins, que anaven a col·legis de nois, feien tallers de fusteria i d'electricitat, a les escoles de monges, una noia llegia en veu alta i les altres cosien en silenci. Quantes vides de santes vam escoltar! Totes màrtirs, mortes per preservar la seva virginitat. «Quién ama la oscuridad cae en el pecado...» es repetia de manera insistent. Aquesta descripció de la vida quotidiana als inicis de la segona meitat del segle XX és de les activistes feministes i militants del Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC), **Marta Estruch Maussner i Pilar Macià Querol**, extreta del llibre *El feminisme al PSUC. Els anys setanta i vuitanta del segle XX Memòria de dues organitzacions feministes del Baix Llobregat*.

La lluita pels drets de les dones no era una realitat als partits d'esquerres

Els anys 70, a les localitats del Baix Llobregat quedaven molts carrers per asfaltar i el clavegueram era inexistent o molt deficient. L'augment de població nouvinguda es va notar en l'educació: no hi havia suficients centres públics per a tothom i es van obrir acadèmies de pis i aules per a l'alfabetització a les quals hi assistien moltes dones. Per a algunes classes, es triava l'horari de primeres hores de la tarda perquè hi poguessin anar a aprendre a llegir, a escriure i a comptar. Així es va fer el 1978 a l'Associació de Veïns de Ciutat Cooperativa de Sant Boi, on més de 80 dones es van inscriure per anar-hi després de dinar.

Al PSUC les polítiques a favor de les dones no eren un clam. Hi havia resistències entre moltes persones militants per entendre la lluita a favor de la igualtat. Estàvem davant la paradoxa de pertànyer a un partit defensor de la llibertat i la justícia, amb persones que havien arriscat la seva vida per aquests valors socials i que des de les seves responsabilitats polítiques dins el partit no s'esforçaven ni adquirien el compro-

mis de superar els rols tradicionals de distribució de tasques entre dones i homes. Aquest fet va provocar que les dones del PSUC s'organitzessin en comissions per a l'Alliberament de la Dona i en una reunió de la Comissió Comarcal del Baix Llobregat es va plantejar la constitució de la Coordinadora Feminista del Baix Llobregat (CFBLL) amb una I Jornada que va tenir lloc el 2 de juliol de 1978, a la Casa de Cultura de Sant Boi, on es va donar per constituïda la Coordinadora. A les seves reunions hi participaven

dones independents i militants de partits d'esquerres i servien per acordar i endegar accions conjuntes a favor de la defensa dels drets de les dones. Davant la ràpida evolució que es va donar en el context sociocultural del país, la mancança que hi havia en relació amb els drets de les dones era evident; aquesta realitat, va fer que l'acció reivindicativa més pragmàtica passés pel davant de l'elaboració teòrica. També hi va contribuir el fet que, la solució a la majoria de problemes més immediats va quedar en mans dels Ajuntaments, amb la legitimitat electoral i els recursos humans i econòmics per concretar. Així van començar els anys 80 del segle XX, els anys de la il·lusió col·lectiva: tot estava per fer però tot era possible.

Dones participants i fundadores de la Coordinadora Feminista del Baix Llobregat

Carmina Balaguer (el Prat de Llobregat)
Helena (Esplugues)
Margarida Junqué (Sant Feliu de Llobregat)
Marta Estruch Maussner (Sant Joan Despí)
Montserrat Fabregat Castell (Molins de Rei)
Pilar Macià Querol (Sant Boi de Llobregat)
Mercè Marçal Serra (Sant Boi de Llobregat)
Joana Martínez Montades (Sant Feliu de Llobregat)
Maruja Pelegrín (el Prat de Llobregat)
Isabel Pujol García (Molins de Rei)
Mariana Salazar Rodríguez (Sant Boi de Llobregat)
Rosa Segarra García (Sant Joan Despí)
Ma Lluïsa Sogas (Molins de Rei)
Conxa Surroca (Cornellà de Llobregat)
Pura Velarde Cidoncha (Cornellà de Llobregat) ■

EL CENTRE DE PLANIFICACIÓ FAMILIAR DEL PRAT DE LLOBREGAT, UN REFERENT DE SALUT SOCIAL PER A LES DONES, PIONER A ESPANYA PER LES SEVES CARACTERÍSTIQUES

L'11 de març de 1977, dues pratenques, Carmina Balaguer i Maruja Pelegrín, dones d'esquerra i militants del PSUC al Prat de Llobregat, feien realitat el seu somni amb la inauguració del Centre de Planificació Familiar, pioner a tot l'Estat. Aquell centre de planning constitueix un exemple representatiu de les lluites i les conquestes que van fer les dones en uns moments difícils, per acabar amb el llegat d'opressió que havien heretat del franquisme i recuperar el protagonisme de les seves vides.

Marta Estruch i Pilar Macià relaten en el llibre *El feminisme al PSUC* com els anys 74-75, paral·lelament a la lluita política en defensa de les llibertats democràtiques, en les relacions personals anava emergint també el desig de viure feliçment, de manera completa, les relacions de parella i d'amistat. Això significava aixecar el vel dels mites i els tabús, la consciència de pecat infiltrada en tot el relacionat amb la sexualitat. Socialment, la sexualitat –i això quan se'n parlava, si es reconeixia com a tal– tenia justificació dins del matrimoni, orientada bàsicament a satisfer el plaer de l'home i essencialment destinada a la perpetuació de l'espècie, a la procreació. El centre va ser un espai propi per a les dones, on se sentien acollides perquè per primer cop eren escoltades per altres dones com elles. D'aquesta manera se subvertia el model sanitari vigent, centrat en la figura del metge, omnipotent i distant, dispensador de salut. Allà també van descobrir, entre altres coses, que el seu cos no estava malalt, sinó que el desconeixien i que, amb la informació adequada, adquiria una dimensió nova, de plenitud, gaudi i autodetermini.

El Centre també va servir de pauta per altres aspectes com per exemple per debatre i explicar el contingut de la Llei d'Avortament perquè s'aprovés i evitar així avortaments insalubres i clandestins. Perquè calia continuar amb els viatges a França i Anglaterra, si aquí es podia disposar d'aquest servei? Així, l'any 1980 el Moviment Feminista i les comissions per a l'Alliberament de la Dona del PSUC, estàvem immerses en la campanya amb la consigna: «Anticonceptius per no avortar, avortament per no morir», que expressava de manera pragmàtica, amb determinació i claredat, el dret de cada dona a la lliure disposició de la seva sexualitat i del seu cos. I sobre aquesta dualitat es treballava, seguim el model del Prat, impulsant els centres de planificació i orientació sexual a cada localitat amb el suport de l'Ajuntament, segons les condicions particulars de cada indret.

Funcionament del Centre quan es va inaugurar

Quan van obrir el centre, només es disposava de dues habitacions: una sala d'espera i una altra per a visitar, amb un petit rentamans i un fognonet de camping-gas per esterilitzar el material. No tenien wàter, havien d'anar al bar del davant. Malgrat

tot però va tenir una acollida extraordinària. No cal dir que les primeres usuàries foren les feministes del Baix Llobregat.

El procediment de treball era el següent:

Quan una dona demanava hora, la citaven per fer-li la història clínica, després venia un altre dia a una xerrada col·lectiva. A les xerrades es parlava d'anatomia i de fisiologia i dels mètodes anticonceptius. El millor era el col·loqui, es preguntava de tot. El dia de la visita les consultores feien les citologies, ensenyaven a les dones a fer-se l'autoexploració mamària i el coneixement del seu cos. La ginecòloga feia els tactes i l'exploració ginecològica. Si una dona estava embarassada i volia avortar, primer es mantenia una conversa amb ella per conèixer la seva voluntat i assessorar-la.

Si estava convençuda de l'avortament llavors se li facilitava tant el viatge com el contacte amb la clínica de Londres. La dona després de tres dies a Londres, tornava al Prat i anava al centre a explicar el resultat; li feien els controls i la preparaven per a l'anticoncepció.

L'equip el formaven

Carmina Balaguer
Eulàlia Forn
Guillem Hernández
Maribel Núñez
Maruja Pelegrín
Elena Planas
Antón Vallès ■

La conquesta de la llibertat de les dones. Història d'un compromís amb la Planificació Familiar. Edició: Ajuntament del Prat de Llobregat, març de 2007

Commemoració del 10è aniversari

L'ASSOCIACIÓ DE DONES DE SANT BOI, PIONERA A LA CIUTAT EN LA DEFENSA DELS DRETS DE LES DONES

L'any 1989 es crea L'Associació de Dones de Sant Boi, per iniciativa d'un grup de dones preocupades per la defensa dels drets i la igualtat i gràcies a elles l'associació continua fent la seva tasca avui en dia ben viva i amb energies renovades.

El principal objectiu, -tal i com consta en els seus principis fundacionals-, era i continua sent treballar per la consecució de la igualtat d'oportunitats en tots els aspectes i àmbits de la vida pública i privada, transformant la societat actual, -en què la desigualtat i la discriminació afecten de manera negativa les dones-, en una societat participativa, justa i igualitària sense cap tipus de discriminació per raó de sexe.

Per aconseguir-ho es van plantejar,

- Promoure la participació de les dones en la vida social, política i econòmica
- Contribuir al desenvolupament personal a través d'activitats diverses
- Analitzar la problemàtica de les dones en el marc de la realitat social en què viuen amb la finalitat de proposar i fer accions que afavoreixin la seva promoció i desenvolupament personal
- Entaular i mantenir relacions amb altres entitats
- Establir convenis amb administracions que destinin recursos per estimular activitats de promoció de les dones i a favor dels seus drets
- Realitzar campanyes de sensibilització

Transcorreguts 28 anys des de la seva fundació, la seva actual presidenta **Carmen Espí** comenta que aquests objectius definits en la creació de l'entitat són totalment vàlids i actuals. No se n'ha de modificar cap, simplement continuar treballant en aquesta línia perquè les dones trobin el seu espai, puguin desconnectar de les feines de cada dia i també tinguin l'oportunitat de conèixer altres persones que els permetin crear vincles afectius i d'amistat, més enllà de fer algun tipus d'activitat que s'organitzi des de l'Associació.

Entre els punts forts de l'entitat, comenta la presidenta, cal esmentar la bona acollida que tenen els diversos tallers i cursos que s'organitzen al llarg de l'any així com la prestació de serveis i assessorament a les dones que ho requereixen. Són moltes les dones que s'apropen a l'entitat interessades en fer un curs o en demanar un assessorament. Esmentar també que l'Associació forma part del Consell Municipal de les Dones de l'Ajuntament i participa en el circuit de violència masclista.

Entre els punts febles hi trobem la poca implicació de les associades en la vida de l'entitat i també la poca participació en activitats de sensibilització envers la igualtat i la promoció de les dones que es porten a terme ja sigui a la ciutat o fora.

Les principals activitats i serveis

Actualment des de l'Associació, es porta a terme el programa "T'escoltem dona", des del qual s'ofereix informació i orientació especialitzada en funció de cada cas, ja sigui de caire psicològic o jurídic.

La presidenta Carmen Espí en l'ofrena floral al monument de la Dona treballadora de ciutat cooperativa amb motiu de la commemoració del 8 de març de 2016

L'any 2014 l'Associació de Dones de Sant Boi va fer 25 anys. Per aquest motiu el Govern de la Generalitat li va retre un homenatge i el reconeixement públic per 25 anys de trajectòria en favor de l'equitat de gènere. En aquesta fotografia podem veure, entre d'altres, la consellera Neus Munté, l'alcaldessa Lluïsa Moret i la presidenta Carmen Espí, la segona per l'esquerra, amb la placa commemorativa

A més a més s'organitzen al llarg de l'any al voltant de **15 activitats lúdiques**, formatives i terapèutiques així com **tallers** de memòria i salut, d'autoestima i d'equilibri emocional .

Entre les activitats destaquen les de,

- Anglès
- Manualitats
- Pintura
- Puntetes de coixí
- Taichi
- Sevillanes
- Patchwork
- Informàtica
- Dansa del ventre
- Cultura general
- Espai-veu
- Teatre

28 anys, 4 presidentes

Al llarg d'aquests 28 anys de vida continuada de l'entitat, són 4 les dones que han estat presidentes.

Rosa M. Jara, la primera presidenta, l'any 1989

Isabel Ruiz

Carmen Collados

Carmen Espí, l'actual presidenta des de l'any 2004

Contactar amb l'entitat

L'Associació de dones de Sant Boi té la seva seu al Casal de Barri de Mariano, al carrer Miquel, 2. Tel 93 652 16 93 ■

25 DE NOVEMBRE, DIA INTERNACIONAL CONTRA LA VIOLÈNCIA MASCLISTA

El Dia Internacional contra la Violència Masclista s'ha commemorat a Sant Boi de Llobregat amb un ampli programa d'activitats com el concert de presentació del CD Veus contra la Violència Masclista, el 20 de novembre, la jornada professional sobre la violència sexual, el 24 de novembre, la IV Marxa del Baix Llobregat contra la Violència Masclista, el diumenge 27 de novembre, exposicions, cinefòrums i moltes altres activitats organitzades per l'Ajuntament i les entitats del municipi al llarg del mes de novembre que ens ajuden a sensibilitzar-nos contra aquesta xacra social que no s'atura.

Concert de presentació del CD Veus contra la Violència Masclista en el qual han participat grups locals a partir de musicalitzar poemes de reconegudes poetesses.

La poetessa Mari Chordà amb els integrants del nou grup musical santboià Coet, el 20 de novembre interpretant conjuntament "Cançó de bressol per espavilar una nena".

Jornada tècnica de formació sobre la violència sexual com a forma de violència masclista que fa tenir lloc el 24 de novembre.

Taller de txapes a l'acte públic de commemoració del 25 de novembre a la Plaça Catalunya.

Acte públic de commemoració del 25 de novembre a la Plaça Catalunya, el dissabte 26.

Delegació de Sant Boi que va participar a la 4a Marxa del Baix Llobregat contra la violència masclista el diumenge 27.

Concert de la coral Malagasy Gospel formada per infants i adolescents de Madagascar en el marc d'un projecte de defensa dels drets dels infants.

www.igualtatsantboi.cat

AIXÓ
NO
ÉS AMOR

www.aixonoesamor.cat

AJUNTAMENT DE
SANT BOI DE LLOBREGAT

